

определенному периоду времени. Поэтому расчеты и анализ фактической эффективности следует узаконить так же, как и расчеты проектной эффективности. Все расчеты фактической эффективности техники должны завершаться анализом причин отклонения фактической эффективности от проектной с целью дать рекомендации по уточнению расчетов проектной эффективности и по дальнейшему повышению фактической эффективности.

Соотношение технико-экономических уровней, проектной и фактической эффективности новой техники является важной проблемой в комплексе нерешенных вопросов экономической теории эффективности.

Литература

1. Бень Т. К определению экономической эффективности инвестиций // Экономика Украины. — 2007. — №4. — С. 12—19.
2. Копосов Г. О. До побудови шкали абсолютної ефективності: / Г. О. Копосов // Экономика и финансы предприятий. — 2010. — №6. — С. 24—26.
3. О методологии оценки эффективности реальных инвестиционных проектов // Российский экономический журнал. — 2006. — №9-10. — С. 63—73.
4. Швец Н. В. О системе формирования эффективности основных производственных фондов предприятий // Стратегия экономического розвитку України. — Вип. 14. — К., 2003. — С. 220—224.
5. Маркс К. Капитал, т. III. — М.: Госполитиздат, 1955. — С. 705.

Сидоров Д. В.,

слухач,

Національна академія державного управління
при Президентові України

ЕКСПОРТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ЯК СКЛАДОВА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Торговельна політика України є складовою її макроекономічної політики. В свою чергу експорт товарів і послуг являє собою важливий елемент стосунків України з країнами-партнерами, в тому числі країнами ЄС. Серед енергоносіїв Україна має можливість експорту електроенергії. Слід зазначити наступні його особливості: наявність ще невикористаного потенціалу; рівень монополізації

на ринку; наявні проблеми в сфері його державного регулювання. Для подолання вищевказаних проблем необхідне детальне вивчення правового поля діяльності компаній-експортерів, державних органів і державних підприємств, з наступним аналізом ситуації на ринку експорту електроенергії на сьогодні.

Стаття 30 базового Закону України «Про електроенергетику» № 575/97-вр від 01.07.2013 р. визначає наступне: «... Доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України для експорту електричної енергії надається на умовах аукціону. Аукціон щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України на строк не більше одного року проводиться суб'єктом електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України (ДП «Укренерго»). Участь в аукціоні беруть суб'єкти електроенергетики, які мають ліцензію на здійснення діяльності з постачання електричної енергії, є членами оптового ринку електричної енергії України та не мають простроченої заборгованості за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії України. Аукціон проводиться не рідше одного разу на місяць за умови наявності вільної пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України. Переможцем аукціону визначається суб'єкт електроенергетики, який запропонував найвищу ціну...» [1]. Постановою НКРЕ від 08.11.2012 р. № 1450 затверджено Порядок проведення аукціонів щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України для експорту електричної енергії [2].

Отже, Державне підприємство «Укренерго» проводить аукціон і відповідно компанії-учасники мають можливість продати електроенергію за кордон. Україна експортує електроенергію до Білорусії, Польщі, Молдови, Словаччини та Румунії, у 2010 та 2011 рр. експорт здійснювався також до Російської Федерації. Так, у 2011 р. до Білорусії постачалось близько 40 % усієї експортованої електроенергії, до Угорщини — 38,4 %, до Молдови — 10,4 %, до Словаччини — 9,2 %, по 0,9 % до Росії та Польщі та 0,4 % — до Румунії. За січень-травень 2012 р. Україна збільшила експорт електроенергії на 66,1 % (або на 1 млрд 369,8 млн кВт*год), у порівнянні з аналогічним періодом 2011 р. — до 3 млрд 440,9 млн кВт*год. За перші п'ять місяців 2013 р. збільшився експорт електроенергії до 4 млрд 022,9 млн. кВт*год, що на 16,9 % більше аналогічних показників минулого року [3].

Незважаючи на ріст обсягів електроенергії, що експортується, в Україні за різними оцінками резерви потужності в Об'єднаній

енергосистемі становлять 20—30 %, ще невикористаних потужностей, тобто наявний значний потенціал пропозиції на ринку. Проте найголовнішим є те, що наявний постійний ріст попиту на вітчизняну електроенергію, особливо з боку країн ЄС. Для реалізації невикористаних потужностей необхідне будівництво вставок постійного струму та іншого відповідного обладнання, за що має відповідати ДП «Укренерго».

Зі сторони Енергетичного Співтовариства, дійсним членом якого є і Україна з 2011 р., лунають претензії, щодо рівня монополізації на ринку експорту електроенергії. І дійсно, де-факто, монопольним експортером української електроенергії є холдинг «ДТЕК», так у 2012—2013 рр. ціна лоту становила 1000 грн на щомісячних аукціонах, учасниками і відповідно переможцями якого були ТОВ «ДТЕК Східенерго» та ТОВ «ДТЕК ПауерТрейд» [3].

З метою подолання такої монопольної ситуації існують пропозиції впровадження на додачу до щомісячних і щорічних аукціонів також і погодинних. На думку авторів відповідних пропозицій, такі зміни до ст. 30 Закону України «Про електроенергетику» дадуть можливість приймати участь в конкурсі та перемагати іншим компаніям-членам Оптового ринку електроенергії.

Щодо цінової політики то варто відзначити, що Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням № 163-р від 28.03.2012 р. дозволив експорт електроенергії до Словаччини, Угорщини, Румунії та Польщі за оптовою ринковою ціною без урахування обсягів дотацій для компенсації втрат, пов'язаних з постачанням електроенергії за регульованим тарифом. До прийняття такого рішення електроенергію експортувалась за оптовою ринковою ціною, близько 30 % якої складають дотаційні сертифікати. Такий крок зробив вітчизняну електроенергію конкурентоспроможною на ринках відповідних країн ЄС [4].

Підсумовуючи сказане, варто відзначити, що експорт електроенергії України здійснюється до Білорусії, Польщі, Молдови, Словаччини та Румунії; обсяги експортованої електроенергії мають тенденцію до зростання, особливо після прийняття розпорядження КМУ про скасування дотаційних сертифікатів для оптової ринкової ціни, за якою має експортуватись електроенергія. Проте залишають невирішеними наступні проблеми: збільшення пропускної здатності міждержавних ліній електропередач, для збільшення обсягів експорту в перспективі; демонополізація на ринку експорту, що дозволить ДП «Укренерго» продавати лот на аукціоні за вищою ціною, а Україні виконувати взяті на себе зобов'язання перед Енергетичним Співтовариством.

Література

1. Закон України Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо врегулювання питань експорту електроенергії: Прийнятий 19 березня 2009 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 31. — Ст. 457.
2. Постанова НКРЕ від 08.11.2012 р. № 1450 «Про затвердження Порядку проведення аукціонів щодо доступу до пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж України для експорту електричної енергії» // Офіційний вісник України. — 2012. — № 89. — Ст. 486.
3. Сайт ДП НЕК «Укренерго»: <http://www.ukrenergo.energy.gov.ua>.
4. Розпорядження КМУ від 28.03.2012 р. № 163-р «Про експорт електроенергії до Словацької Республіки, Угорщини, Румунії та Республіки Польща» // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 61.

Сіра І. В.,

к.е.н., асистент,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Будь-яка криза тією чи іншою мірою відображає недосконалість макроекономічної політики, яка здійснюється з метою забезпечення стійкого розвитку. Аналіз криз дає змогу вживати превентивних заходів державної політики для запобігання або пом'якшення ефекту кризових шоків у майбутньому. Проте, як свідчить практика, повністю від фінансових криз не застрахована жодна країна. Значну роль у їх подоланні зазвичай відіграє стимулююча макроекономічна політика, спрямована на зниження глибини і терміну падіння. В умовах світової економічної кризи актуалізується проблема пошуку та застосування дійових інструментів державного регулювання економіки. В якості найпоширеніших важелів подолання соціально-економічних наслідків кризи, як засвідчує аналіз зарубіжного досвіду, використовується механізм державної підтримки підприємницької діяльності.

Потреба застосування заходів державної підтримки суб'єктів господарювання зумовлена також масштабами та глибиною фінансово-економічної кризи в Україні, необхідністю вирішення накопичених протиріч у розвитку підприємництва (особливо малого та